

Samenvatting klachtbehandeling toepassing Handvat Participatie voor gemeentelijk beleid. Gemeentehuis Zeist, 3 februari 2025, 13-14 uur
Stichting Beter Zeist

Aanwezig

Gemeente Zeist: Battal Gazi Akin (klachtencoördinator; Johan Janssen, griffier; Arno van Waesberghe (team ruimtelijke ontwikkeling).

Stichting Beter Zeist: Wim de Braak (voorzitter bestuur), Robert van der Gun (penningmeester bestuur); Egbert Visscher voorzitter (advies)platform buurten en dorpen)

Aanleiding

Toelichting Beter Zeist: het in het Plan van Aanpak implementatie Omgevingswet 2024-2032 en later ook in de Transitievisie Omgevingsplan beperken van participatie over gemeentelijk beleid tot het laagste niveau van invloed 'raadgeven'. In het Handvat (pag. 4) staat wat dat betekent: "Het college of de gemeenteraad vraagt de mening van de doelgroep". Volgens Stichting Beter Zeist is bij de keuze daarvoor niet de procedure gevolgd en de onderbouwing gegeven volgens pag. 3 en 5 van het Handvat. Aan de hand van de daar opgenomen vragen wordt een weloverwogen keuze gemaakt over het niveau van participeren: raadplegen adviseren, coproduceren en meebeslissen¹).

In de eerder gevoerde procedure over dit onderwerp werd het bezwaar volgens het college en de raad niet-ontvankelijk geacht. Daarbij werd verwezen naar de Algemene Wet Bestuursrecht, artikel 1:3, eerste lid, te weten een schriftelijke beslissing van een bestuursorgaan, inhoudende een publiekrechtelijke rechtshandeling (met rechtsgevolgen). Van een inhoudelijke behandeling van de gronden van bezwaar is het toen niet gekomen. Na de afhandeling van het bezwaar heeft appellant er uiteindelijk voor gekozen geen beroep aan te tekenen tegen het besluit, maar een klacht in te dienen over de gang van zaken (waaronder het niet bespreken van de inhoudelijke overwegingen tijdens de participatie). Dit in de hoop dat er in de toekomst het handvat niet vrijblijvend (maar als verordening) wordt toegepast, zowel naar de letter als in de geest zoals bedoeld.

Bespreekpunten

1 Status Handvat Volgens wethouder Welting heeft een handvat geen 'juridische status' (uitspraak 18 december bij bijeenkomst over Handvat voor inwoners en initiatiefnemers). Verder zou het Handvat voor gemeentelijk beleid (alleen) gericht zijn op 'beleid van algemene strekking', dus zonder (concrete) rechtsgevolgen. In geval van besluiten met directe rechtsgevolgen staat volgens de Algemene wet bestuursrecht wel bezwaar en beroep open.

Volgens Beter Zeist gaat het echter wel om vastgesteld beleid met concrete rechtsgevolgen voor participatie van inwoners c.q. direct-belanghebbenden en is het als zodanig wel afdwingbaar. Denk aan rechtsgevolgen van wel of geen invloed of beperkte invloed tijdens de ontwikkeling en uitvoering van gemeentelijke plannen en visies.

Verder zou volgens de gemeente het Handvat een 'interne handleiding' zijn, maar wat is intern? Als daarmee wordt bedoeld wordt, dat het alleen voor gemeentelijk beleid geldt klopt dat. Maar daar hebben burgers en hun organisaties ook direct mee te maken. Het Handvat wordt in ieder geval feitelijk gebruikt bij de vormgeving van de betreffende participatie. Verder werd van de kant van Beter Zeist een Rijksdocument overhandigd waarin wordt aanbevolen als overheid terughoudend te zijn bij het 'niet-ontvankelijk' verklaren van bezwaarschriften.

¹) *Plan van Aanpak implementatie Omgevingswet 2024-2032*. "De gemeente is initiatiefnemer bij de implementatie van de Omgevingswetinstrumenten en voert regie op het proces en het samenspel. We kiezen voor het participatieniveau 'raadplegen'." N.B: geen nadere onderbouwing van de keuze.

Voor 1 januari 2027 is als gemeente het wettelijk verplicht een participatieverordening te hebben. Die zal wel juridisch afdwingbaar zijn. Mogelijk zullen de dan beschikbare handvatten voor gemeentelijk beleid en voor omgevingsplanactiviteiten daaraan worden gekoppeld.

2 Een bestuurlijk oneigenlijke aanpassing van het Handvat gedurende een periode van 8 jaar (t/m/ 2032). Dit gebeurde via een niet volgens het Handvat onderbouwde keuze in een langlopende ontwikkeling van het omgevingsplan (met deelbesluiten over wijziging ervan). Het gaat daarbij om de meest invloedrijke besluiten over de fysieke omgeving. En over de bijbehorende participatie wordt geen raadsvoorstel en besluit genomen. Is dit onbehoorlijk bestuur en ook een fictief besluit waartegen bezwaar en beroep openstaat? In dit verband verwijst Beter Zeist naar een Uitspraak van de RvS. Daarin wordt het begrip 'concretiserend beleid van algemene strekking' ingevoerd waartegen wel bezwaar en beroep mogelijk is²⁾.

3 Constructieve samenwerking

Hoe komen we voor het gemeentelijk beleid tot een constructieve samenwerking tussen direct belanghebbende inwoners, maatschappelijke organisaties en de gemeente in al haar schakeringen. Niet iedere gemeentelijk medewerker is voldoende blijkt in staat bij te dragen aan adequaat participatieproces. Dat vergt een juiste instelling en een leerproces. Bemiddelaar mevr. A.F. Verstand gaf in haar rapport van 1 april 2008 al zeer waardevolle aanbevelingen voor een constructieve samenwerking in Zeist. Zie het rapport met als titel: *"Democratie is meer dan een systeem. Het is een mentaliteit, zie de **bijlage**.*

²⁾ Raad van State in haar Uitspraak over de Kaart Bebouwde Kom Boswet (later Bebouwde Kom Wnb) van 20 mei 2015, zie ECLI:NL:RVS:2015:1710.